

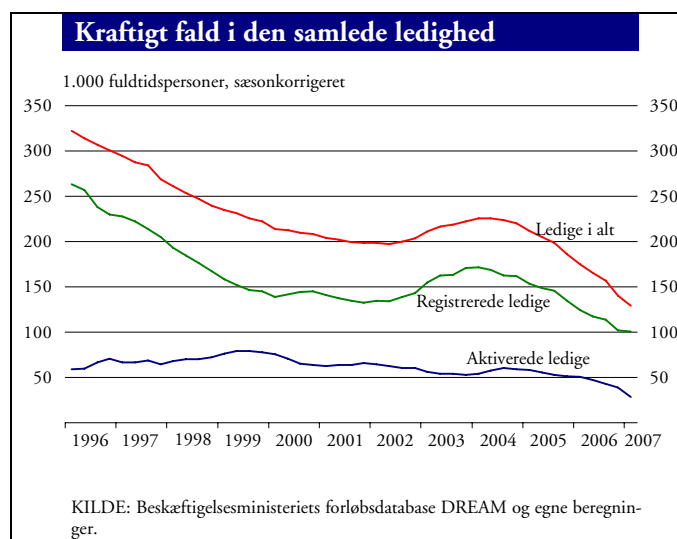
2.1 Sammenfatning

Stadig 138.000 ledige	Selvom ledigheden er faldet kraftigt gennem flere år, var 138.000 stadig ledige i 1. kvartal 2007. Det er næsten udelukkende antallet af registrerede ledige, der er faldet. Antallet af aktiverede ledige er faldet i langt mindre grad. Antallet af aktiverede falder og stiger ikke med konjunkturerne.
Langtidsledigheden er næsten halveret	Antallet af personer, der er berørt af ledighed, er fra 2004 til 2007 faldet med godt 100.000. Blandt andet det har medført, at antallet af langtidsledige næsten er blevet halveret.
Ikke-forsikrede udgør en stigende del af alle ledige	<p>Ikke-forsikrede udgør en stigende andel af den samlede ledighed. Indsatsen for ikke-forsikrede får dermed større betydning for virksomhedernes muligheder for at rekruttere medarbejdere.</p> <p>Antallet af ikke-forsikrede, der er marginaliserede i forhold til arbejdsmarkedet, er ikke faldet nær så meget som for forsikrede ledige.</p>
Mange ikke-forsikrede står ikke reelt til rådighed	<p>Udviklingen skal ses i lyset af, at kun 40 pct. af ikke-forsikrede ledige står reelt til rådighed for arbejdsmarkedet, og at det ofte ikke har nogen økonomisk konsekvens ikke at stå til rådighed. Mange ikke-forsikrede ledige er ikke-vestlige indvandrere.</p> <p>I alt stod 50.000 ledige i 2006 ikke til rådighed for arbejdsmarkedet.</p>
Høj ledighed blandt kunstnerisk uddannede	Uddannelsens længde har ikke nogen betydning for omfanget af ledighed. Personer med en lang videregående uddannelse har lige så høj ledighed som personer uden nogen erhvervskompetencegivende uddannelse, og især kunstnerisk uddannede har en meget høj ledighed.
Deltidsledige udgør en voksende del af ledigheden	11 pct. af ledigheden for forsikrede ledige er udbetaling af supplerende dagpenge. Inden for flere områder, hvor der er mangel på arbejdskraft, har der været en stigning i antallet af deltidsledige, selvom mulighederne for fuldtidsbeskæftigelse har været endog meget gode.

2.2 Laveste ledighed i 33 år

I 1. kvartal 2007 udgjorde registrerede og aktiverede ledige i alt 138.000 fuldtidspersoner, jf. figur 2.1.

Figur 2.1

I september 2007 var den registrerede ledighed helt nede på 86.000 helårspersoner, hvilket svarer til en ledighedsprocent på 3,1 pct. Ledigheden har ikke været så lav siden 1974.

Siden 1996 er antallet af registrerede ledige faldet med over 150.000 personer. Derimod har antallet af aktiverede været stort set konstant og har kun inden for det seneste år bevæget sig under 50.000 fuldtidspersoner.

Alene inden for det seneste år er ledigheden faldet med 50.000 personer.

Den samlede ledighed er registrerede og aktiverede ledige

Mange ledige deltager i aktiveringsforløb, og de skifter således mellem perioder med aktivering og perioder med registreret ledighed. Udbuddet af ledig arbejdskraft er således mere end $\frac{1}{4}$ større, når aktiverede ledige bliver regnet med. Ledighedsbegrebet i disse analyser er den samlede ledighed, jf. tabel 2.1 og boks 2.1.

Tabel 2.1

Stadig mere end 100.000 ledige				
1. kvartal 2007	Forsikrede	Ikke-forsikrede	I alt	Andel af arbejdsstyrken, pct.
	1.000 fuldtidspersoner			
Registrerede ledige	86,4	22,8	109,2	3,9
Aktiverede ledige	19,2	10,0	29,2	1,0
Ledige i alt	105,6	32,8	138,4	5,0

KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, specialkørsel fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Aktiverede udgør 1/5 af ledigheden

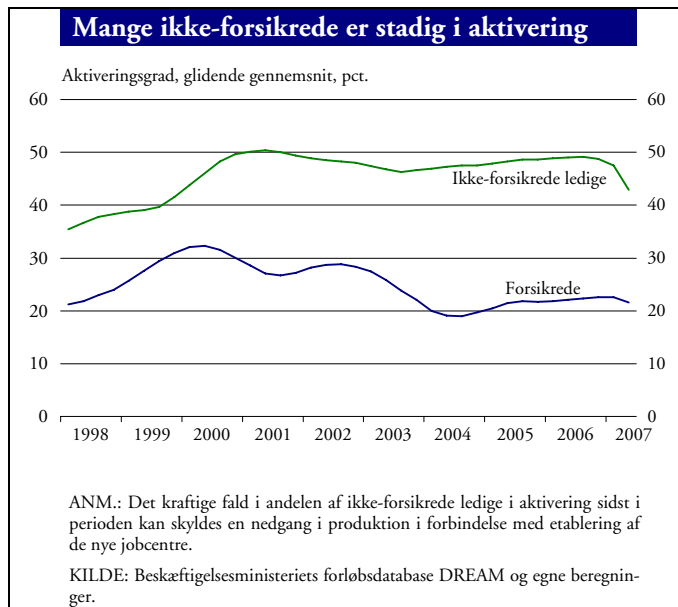
Forsikrede ledige udgør langt den største andel af ledigheden. 77 pct. af alle ledige er forsikrede.

Boks 2.1

Definition af ledighedsbegrebet
Det anvendte ledighedsbegreb omfatter følgende fire grupper:
<ul style="list-style-type: none">• Forsikrede registrerede ledige• Forsikrede aktiverede• Ikke-forsikrede registrerede ledige• Ikke-forsikrede aktiverede, som har været registreret ledige enten op til 4 uger før eller 4 uger efter aktiveringsforløbet

Der er stor forskel på sandsynligheden for at blive aktiveret afhængig af, om ledige har meldt sig ind i en a-kasse eller ej. Mere end dobbelt så stor en andel af ikke-forsikrede ledige er således i aktivering sammenlignet med forsikrede ledige, jf. figur 2.2.

Figur 2.2

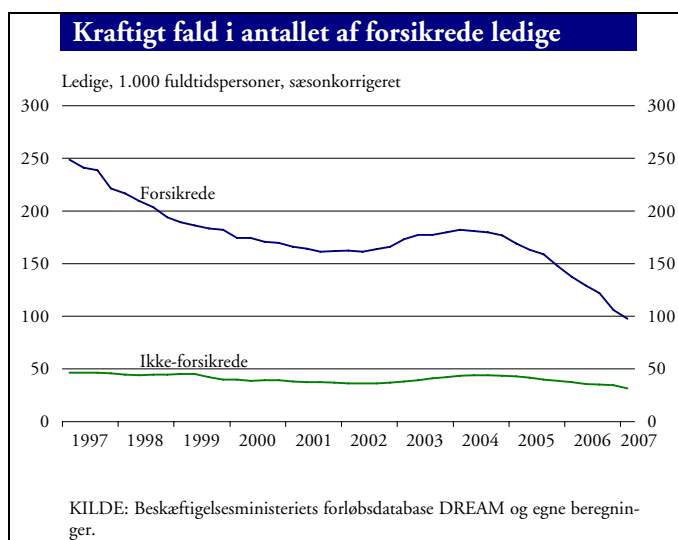

Der ingen sammenhæng mellem andelen af aktiverede og udviklingen i ledigheden. Mange er fortsat i aktivering, til trods for de seneste års ledighedsfald. Til gengæld faldt andelen af forsikrede i aktivering i perioden 2002 til 2004, hvor ledigheden steg.

Stort fald i antal forsikrede ledige

Ledighedsfaldet skyldes overvejende et fald i antallet af forsikrede ledige, mens antallet af ikke-forsikrede ledige kun er faldet svagt, jf. figur 2.3.

Figur 2.3

Ikke-forsikredes andel af den samlede ledighed er steget fra at udgøre 16 pct. i 1997 til 25 pct. i 2007. Det skyldes, at en større andel af kontanthjælpsmodtagerne nu bliver vurderet til at kunne varetage et ordinært arbejde i forhold til tidligere. Det samlede antal kontanthjælpsmodtagere er faldet markant de senere år.

Indsatsen for ikke-forsikrede ledige er blevet vigtigere

Jobcentrenes og kommunernes indsats over for ikke-forsikrede ledige er dermed blevet af større betydning for virksomhederne. Det gælder ikke mindst administrationen af rådighedsreglerne, jf. afsnit 2.6.

Færre berørte og kortere ledighedsforløb i 2007

Færre langvarigt ledige

De senere års faldende ledighed har betydet, at væsentligt færre kommer i berøring med ledighedssystemet. Antallet af personer, som er berørt af ledighed i løbet af et år, er faldet med 110.000 på tre år. Derudover er også den gennemsnitlige varighed af det enkelte ledighedsforløb faldet med 0,7 uger, hvorimod de ledige, der har været berørt af ledighed, gennemsnitlig har haft lidt flere forløb, jf. tabel 2.2.

Tabel 2.2

Færre berørte og kortere ledighedsforløb			
	Berørte	Antal ledighedsforløb	Varighed, uger
2004	581.000	1,4	7,0
2007	470.200	1,5	6,3

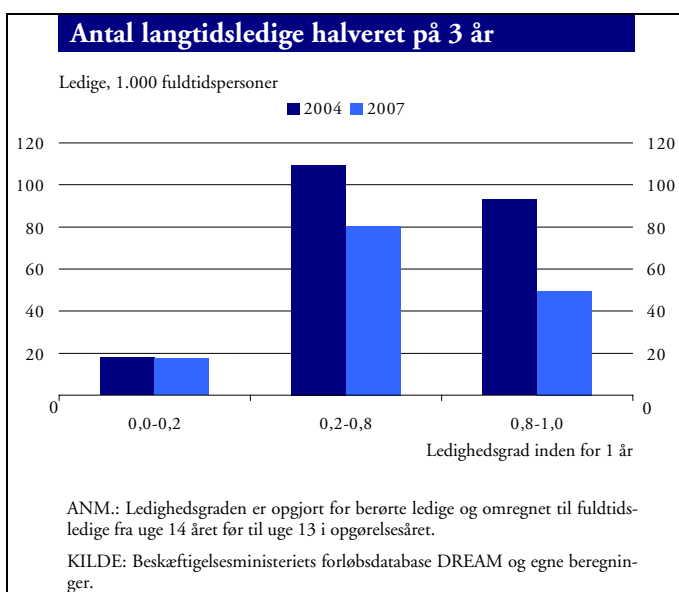
ANM.: Berørte ledige og ledighedsforløb er opgjort i perioden uge 14 i året før til uge 13 i opgørelsesåret.

KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

Antallet af langtidsledige er næsten halveret på tre år

Færre der er berørt af ledighed, og i kortere tid har medført, at antallet af langtidsledige er faldet markant. Fra 2004 til 2007 er antallet af langtidsledige næsten blevet halveret fra 93.000 i 2004 til 50.000 i 2007, jf. figur 2.4.

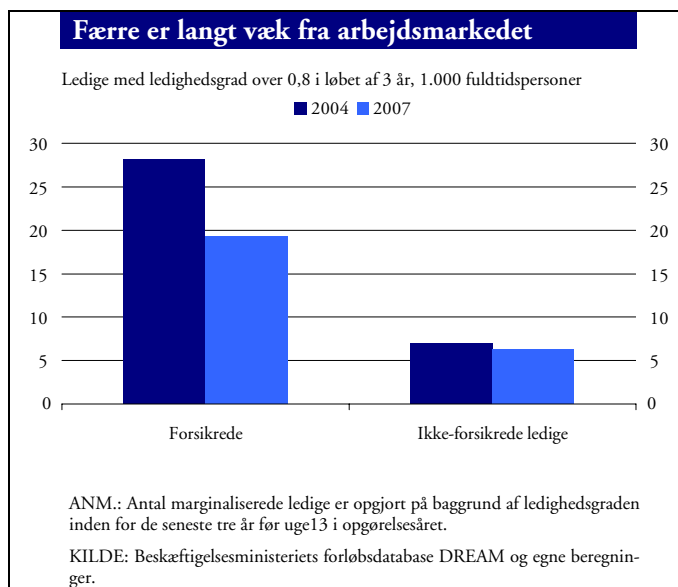
Figur 2.4

Færre ledige med lille tilknytning til arbejdsmarkedet

De seneste års opsving har samtidig betydet, at der er blevet færre marginaliserede ledige. Antallet af forsikrede ledige, der har været ledige i mindst 80 pct. af tiden inden for tre år, er faldet en tredjedel eller 9.000 personer, jf. figur 2.5.

Figur 2.5

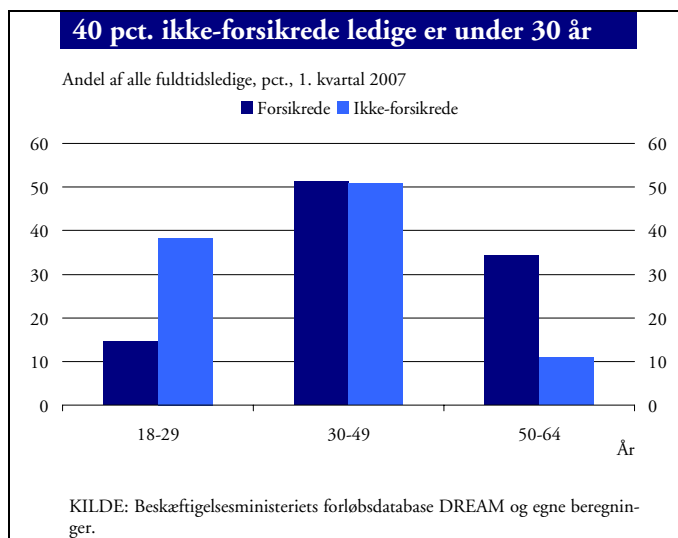

Andelen af ikke-forsikrede marginaliserede er stort set ikke faldet.

Fortsat mange ikke-forsikrede ledige under 30 år

Næsten 40 pct. af ikke-forsikrede ledige er under 30 år, jf. figur 2.6.

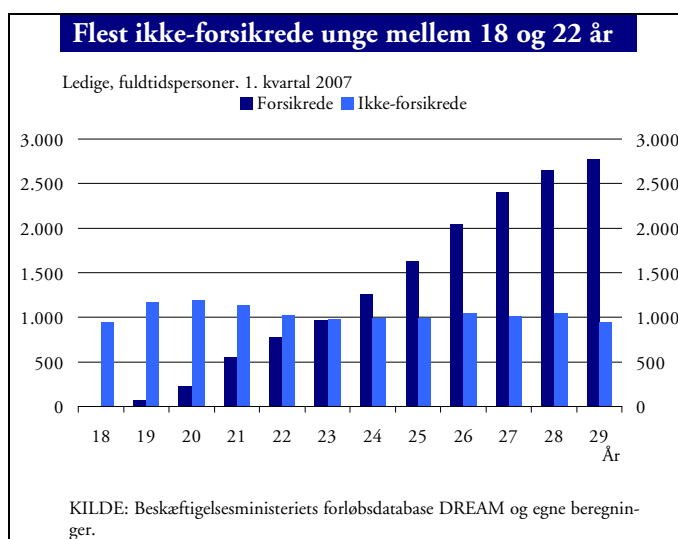
Figur 2.6

En ud af seks ikke-forsikrede ledige er mellem 18 og 22 år

En ud af seks ikke-forsikrede ledige er mellem 18 og 22 år. Antallet af ikke-forsikrede ledige under 30 er jævnt fordelt på etårsaldersgrupperne, mens antallet af forsikrede ledige stiger i takt med den løbende optjening af dagpenget, jf. figur 2.7.

Figur 2.7

5.500 ikke-forsikrede ledige er mellem 18 og 22 år

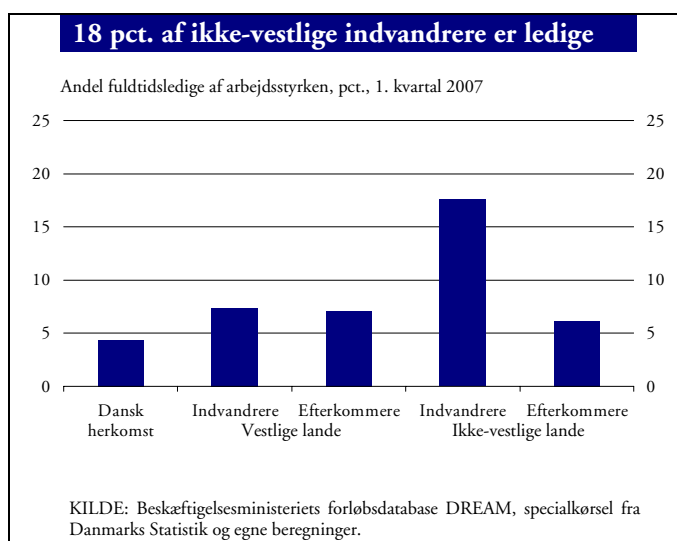
Der er udbredt mangel på arbejdskraft – også på områder, der ikke kræver specifikke erhvervskompetencer. Her udgør 18-22-årige ikke-forsikrede ledige en væsentlig uudnyttet reserve på 5.500 personer.

Indvandrere har højere ledighed

Ikke-vestlige indvandrere har for stort set alle aldersgrupper, og uafhængigt af om det er forsikrede eller ikke-forsikrede, en højere ledighed, end deres andel af arbejdsstyrken tilsigter. Ca. 4 pct. af arbejdsstyrken er ikke-vestlige indvandrere.

I 1. kvartal 2007 var ledigheden blandt indvandrere fra ikke-vestlige lande 18 pct., jf. figur 2.8.

Figur 2.8

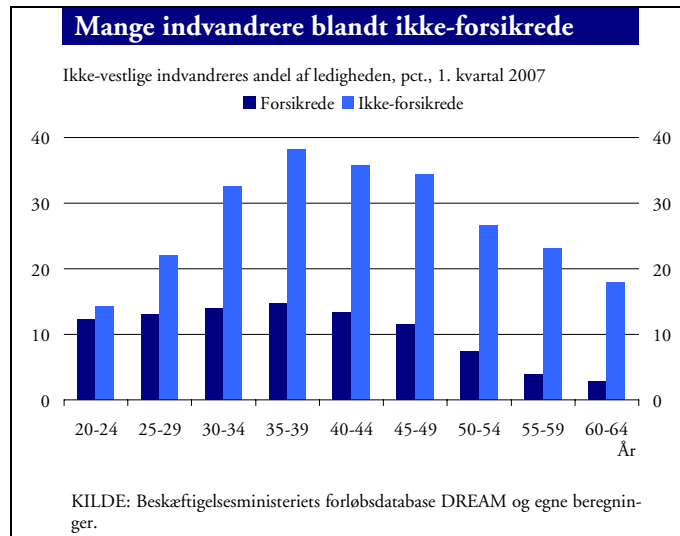

Efterkommere har ikke højere ledighed

Ledigheden blandt ikke-vestlige indvandrere er således stadig langt større end blandt andre befolkningsgrupper, hvorimod ledigheden for efterkommere fra ikke-vestlige lande ligger lidt under niveauet for vestlige efterkommere og lidt over ledigheden for personer med dansk herkomst.

Den højere ledighed for ikke-vestlige indvandrere er særlig udbredt blandt ikke-forsikrede. Ikke-vestlige indvandrere udgør f.eks. næsten 40 pct. af alle 35-39-årige ikke-forsikrede ledige, jf. figur 2.9.

Figur 2.9

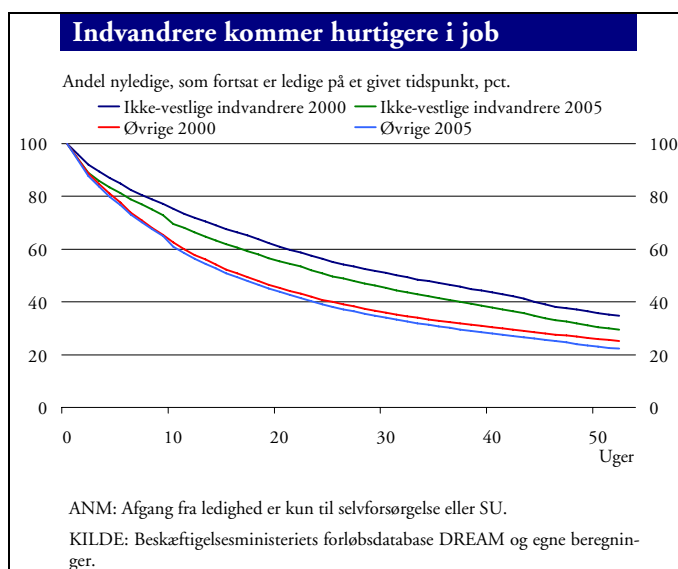

Den højere ledighed for ikke-vestlige indvandrere skyldes blandt andet, at ledige ikke-vestlige indvandrere i mindre grad står reelt til rådighed for arbejdsmarkedet end den øvrige befolkning, jf. afsnit 2.6.

Indvandrere kommer hurtigere i job end før

Nyledige indvandrere kommer hurtigere i job end for blot få år siden. 29 pct. af nyledige indvandrere i 2005 var stadig ledige et år senere. Fem år tidligere var 35 pct. af nyledige indvandrere stadig ledige efter et år, jf. figur 2.10.

Figur 2.10

Fremgangen for indvandrere har været større end for den øvrige befolkning. Selvom det stadig tager længere tid for indvandrere at komme tilbage i job, så er indvandrere kommet tættere på den øvrige befolkning.

Ud over et generelt ledighedsfald skyldes den lavere andel primært, at flere nyledige indvandrere kommer ud af ledighed inden for de første ti uger.

2.3 Uddannelse har ingen betydning

Der er ikke markant forskel på ledigheden mellem grupper med forskellig uddannelsesbaggrund.

Personer med en mellemlang videregående uddannelse har den laveste ledighed, mens personer med lang videregående og personer uden erhvervskompetencegivende uddannelse har den højeste ledighed, jf. tabel 2.3.

Tabel 2.3

Lang videregående uddannede mindst frem			
Ledighed 25-64-årige, pct.	2004	2007	Ændring
Ingen erhvervskompetence	9,4	5,7	-45
Erhvervsfaglig	9,5	4,9	-49
Kortere videregående	9,5	5,0	-39
Mellemlang videregående	5,5	3,6	-27
Lang videregående	8,8	5,6	-25
I alt	9,0	5,3	-42

KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, specialkørsel fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

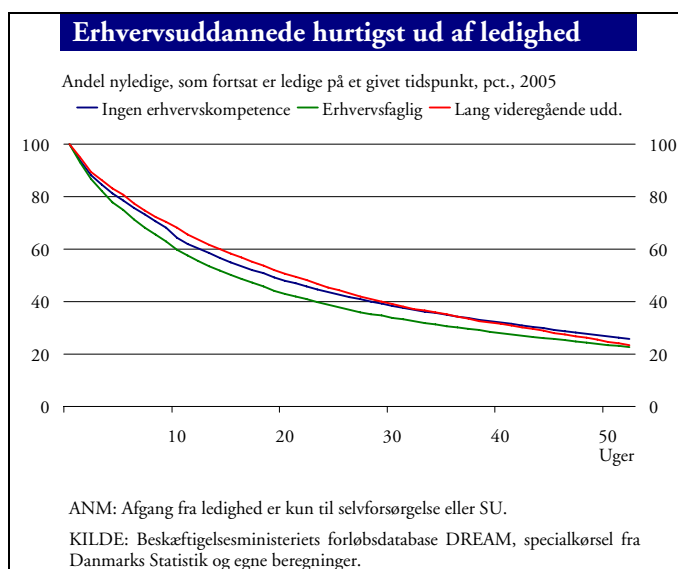
Størst fald i ledigheden blandt faglærte

Siden 2004 er ledigheden faldet mest for personer med en erhvervsfaglig uddannelse og mindst for personer med en lang videregående uddannelse. Det er altså ikke uddannelsesniveaut, der afgør, hvor hurtigt man kommer i beskæftigelse efter et påbegyndt ledighedsforløb.

Tre ud af fire er i beskæftigelse efter et år

Efter et år er tre ud af fire nyledige kommet i beskæftigelse. Personer med en erhvervsfaglig uddannelse kommer hurtigst i beskæftigelse, jf. figur 2.11.

Figur 2.11

Faglærte kommer hurtigst ud af ledighed

10 uger efter starten på et ledighedsforløb er seks ud af ti faglærte fortsat ledige. For nyledige med en lang videregående uddannelse er der syv ud af ti ledige tilbage i ledighed efter 10 uger.

Det er nyledige med en lang videregående uddannelse, der har den højeste andel tilbageværende ledige i de første 30 uger – og andelen af fastholdte er således større end for ledige uden erhvervskompetencer.

Højtuddannede ulogisk lang tid om at komme i job

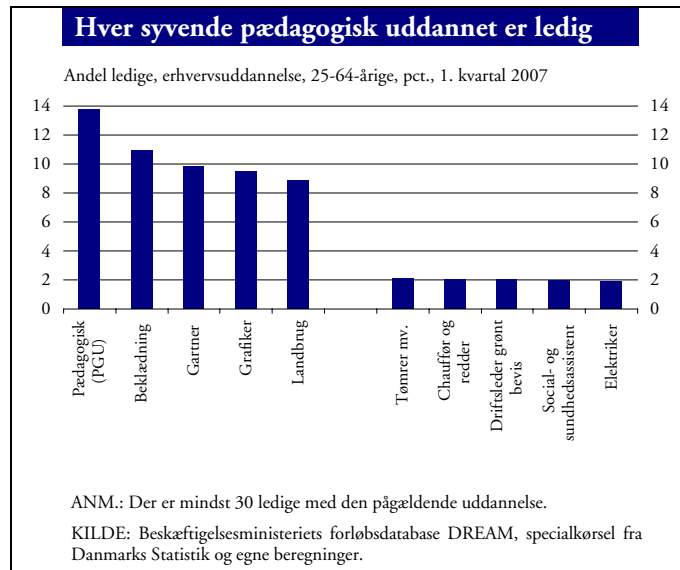
Ledige med en lang videregående uddannelse bliver således fastholdt i ledighed i længere tid end andre grupper til trods for, at ledige med en langvarig uddannelse har større muligheder for at påtage sig en af de mange ubesatte stillinger.

Høj ledighed blandt kunstnerisk uddannede

Der er stor forskel på ledigheden for personer med forskellig uddannelse. Nogle uddannelser har en ledighed på 25 pct., mens andre nærmer sig en ledighed på nul.

Blandt erhvervsfagligt uddannede er ledigheden lav for f.eks. elektrikere og tømrere, jf. figur 2.12.

Figur 2.12

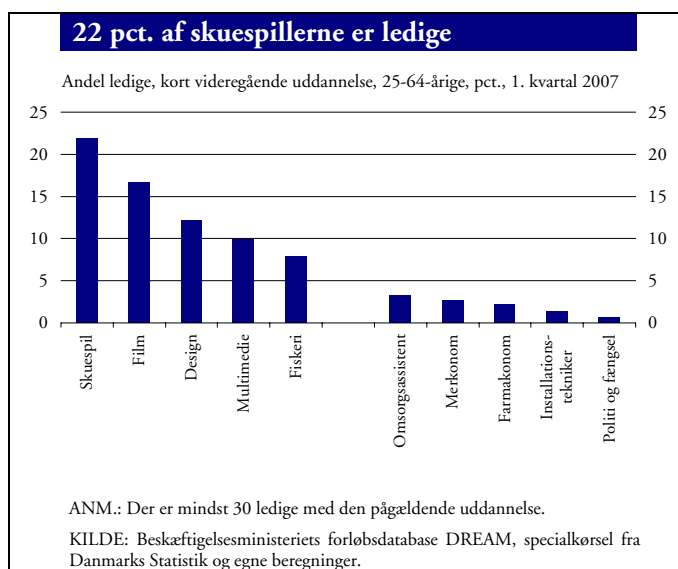
Høj ledighed inden for landbrug trods ubesatte job

Elektrikere og tømrere er også nogle af de områder, hvor virksomhederne har mange forgæves rekrutteringer, jf. kapitel 1. Ledigheden inden for f.eks. pædagogik, gartner og landbrug er derimod høj. Paradoksalt nok er pædagogisk personale og landbrug også områder, hvor der er mangel på arbejdskraft, jf. kapitel 1.

Kunstnerisk uddannede har høj ledighed

I gruppen med korte videregående uddannelser toppe en række kreative uddannelser. Skuespillere og filmuddannede har en ledighed på henholdsvis 22 og 17 pct., jf. figur 2.13.

Figur 2.13

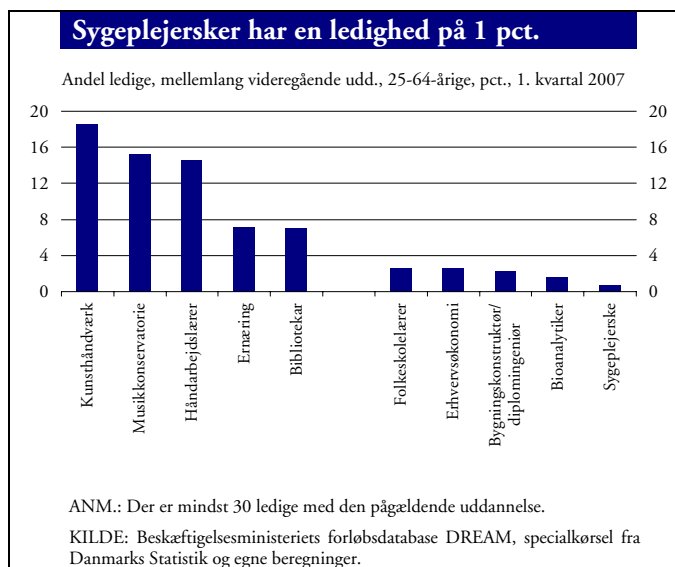

Personer med en kort videregående politi- eller fængselsuddannelse har den laveste ledighed inden for gruppen på 0,7 pct.

Høj ledighed for kunsthåndværkere

Den højeste ledighed blandt personer med en mellemlang videregående uddannelse er kunsthåndværkere, musikuddannede og håndarbejds lærere. For disse grupper er ledigheden 14-18 pct. I den anden ende af skalaen ligger sygeplejersker, erhvervsøkonomer og folkeskolelærere med en ledighed på 1-2 pct., jf. figur 2.14.

Figur 2.14

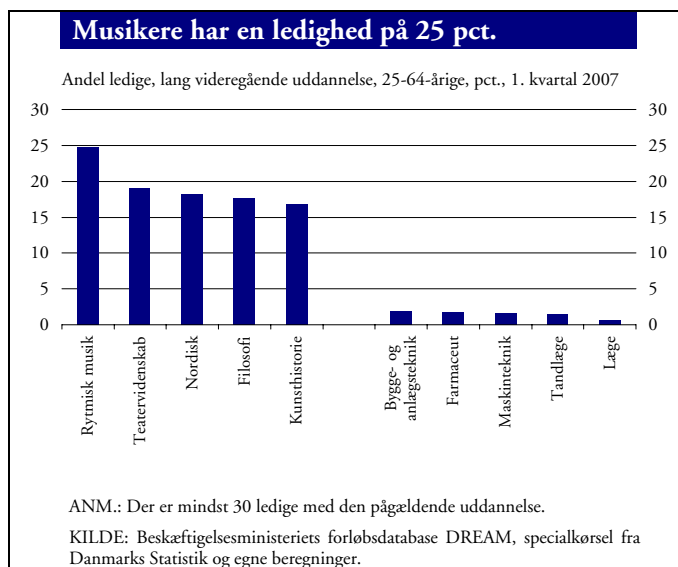

Mulighed for 1.000 flere i arbejde

Antallet af ledige inden for de fem mellemlange videregående uddannelser med højest ledighed er 1.500 helårspersoner. Hvis ledigheden inden for disse fem uddannelser svarede til den gennemsnitlige ledighed for uddannelsesgruppen, ville der være 1.000 færre fuldtidsledige.

De kunstneriske uddannelser skiller sig også ud med høj ledighed for personer med lange videregående uddannelser. Uddannede inden for rytmisk musik og teatervidenskab har en ledighed på henholdsvis 25 og 19 pct., mens læger og tandlæger har den laveste ledighed, jf. figur 2.15.

Figur 2.15

Derudover har personer med en lang videregående uddannelse inden for f.eks. sprog, litteratur og teologi en ledighed på mere end 10 pct.

Hvis uddannelserne med top 5 højeste ledighed inden for lange videregående uddannelser kom ned på gennemsnittet for uddannelsesgruppen på 5,6 pct., ville ledigheden blive reduceret med 440 fuldtidsledige.

Mulighed for 22.000 færre ledige

Kom ledigheden for alle uddannelser med en ledighed over gennemsnittet ned på dette gennemsnit, ville ledigheden blive reduceret med hele 22.000 fuldtidsledige. Det er et fald på 17 pct.

Det er gennemgående for alle videregående uddannelser, at ledigheden for kunstnerisk uddannede er meget høj. 7 ud af de 15 betragtede videregående uddannelser med den højeste ledighed, er inden for kunstneriske fag.

Ledighedsomfanget for denne gruppe skyldes især den lave jobomsætning i de fleste beskæftigelsesregioner for både skuespillere, musikere og designere og betyder, at beskæfti-

gelsesmulighederne fortsat er dårlige inden for det pågældende område, jf. Arbejdsmarkedsbalancen (2007). Ikke mindst derfor bør der fokuseres kraftigt på dels at synliggøre dette arbejdskraftudbud og på dels at målrette indsatsen med henblik på beskæftigelse inden for andre erhverv.

Samme uddannelse – forskellige a-kasser

Forsikrede ledige med uddannelser inden for et fagligt afgrænset område, er ikke altid forsikret i en bestemt a-kasse. I mange tilfælde er ledige med fagligt specifikke kompetencer enten forsikret i en tværfaglig a-kasse eller i en anden a-kasse, der dækker et andet fagområde.

I 4. kvartal 2006 var eksempelvis kun 11 pct. af ledige bagere, mejerister og slagtere forsikret i NNF's A-kasse, mens over 2/3 var tilknyttet en anden fagligt afgrænset a-kasse, jf. tabel 2.4.

Tabel 2.4

Mange faglærte ledige er ikke forsikret i en fagspecifik a-kasse				
Berørte ledige, 4. kvartal 2006	Fagspecifik a-kasse	Tværfaglig a-kasse	Anden fagligt afgrænset a-kasse	Ledige
	-----Pct.-----			Antal
Ingeniører	83	7	10	705
Lærere	64	14	23	1.241
Pædagoger	58	10	32	4.262
Sygeplejersker	54	18	28	240
Smede	46	16	38	984
Malere	37	22	42	450
Tømrere, snedkere, m.v.	36	16	47	680
Elektrikere	26	22	52	302
Bagere, slagtere m.v.	11	20	69	2.293

ANM.: Fagspecifik a-kasse angiver en eller flere for uddannelsen fagligt afgrænsede a-kasser. Tværfaglige a-kasser omfatter 9 af landets 30 a-kasser. Anden fagligt afgrænset a-kasse omfatter alle andre a-kasser end den eller de for uddannelsen fagspecifikke a-kasse(r) samt de tværfaglige a-kasser.

KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, specialkørsel fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Også en lille del – 25 pct. – af forsikrede ledige elektrikere er forsikret i El-fagets a-kasse. De resterende 75 pct. af ledige elektrikere er således medlem af andre a-kasser. Det er dog ikke entydigt, hvor mange elektrikere der er ledige, og hvor de ledige elektrikere skal findes.

Med udgangspunkt i jobcentrenes CV-oplysninger, som ledige selv afgiver, var der i foråret 2007 i alt 177 ledige elektrikere, der havde været ledige i mindst 13 uger. Heraf var kun 43 medlem af El-fagets A-kasse, mens 80 var ikke-forsikrede, jf. tabel 2.5.

Tabel 2.5

Hvor er de ledige elektrikere?		
Ledige med mindst 13 ugers ledighed, uge 11, 2007	CV-oplysninger	Uddannelsesoplysninger
El-fagets A-kasse	43	41
3F's A-kasse	14	42
Tværfaglige a-kasser	10	50
Øvrige a-kasser	30	81
Ikke-forsikrede	80	4
I alt	177	218

ANM.: Ledigheden forud for uge 11 er sammenhængende ledighed.
KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM og egne beregninger.

Mange ikke-forsikrede uden den nødvendige uddannelse

Med udgangspunkt i de faktiske uddannelsesoplysninger er der også godt 40 ledige elektrikere i El-fagets A-kasse, og der er også ca. 200 ledige elektrikere med mindst 13 ugers ledighed bag sig. Men fordelingen er meget forskellig fra jobcentrenes oplysninger. Stort set ingen af de ikke-forsikrede har en erhvervsuddannelse som elektriker bag sig. Det har derimod ca. 170 ledige i de øvrige a-kasser. Det tal er på baggrund af jobcentrenes oplysninger kun ca. 50.

Nogle ledige har urealistiske ønsker om beskæftigelse

Der er altså en del – særligt ikke-forsikrede – som gerne vil udføre elektrikerarbejde, men som ikke har elektrikererhvervsuddannelse som højst fuldførte uddannelse. En gen-

nemgang af CV-banken på Jobnet viser således også, at mange gerne vil arbejde som elektriker, men ikke har de uddannelsesmæssige forudsætninger. Disse ledige kan således have urealistiske forventninger til fremtidig beskæftigelse.

En del ledige oplyser ikke jobcenteret om uddannelse

Modsat er der også mere end 100 ledige, som har gennemført erhvervsuddannelsen som elektriker, men som angiveligt ikke oplyser dette over for jobcenteret. Ledige kan også på den baggrund blive fastholdt for længe i ledighed, og virksomhederne mister medarbejdere, som der er stor efterspørgsel på.

Fagspecifikt forsikrede kommer hurtigere i beskæftigelse

En større andel af ledige, som er knyttet til en fagspecifik a-kasse, og som har kvalifikationer, der er mangel på, er kommet i beskæftigelse efter 13 ugers ledighed, end ledige, som er knyttet til en anden fagligt afgrænset a-kasse eller en tværfaglig a-kasse, jf. tabel 2.6.

Tabel 2.6

Valget af en fagspecifik a-kasse betyder noget for forsikrede			
Andel af forsikrede nyledige i job efter 13 uger, 25-64-årige, pct., 2006	Fagspecifik a-kasse	Tværfaglig a-kasse	Anden fagligt afgrænset a-kasse
Sygeplejersker	74	28	33
Tømrere, snedkere, m.v.	62	45	46
Elektrikere	59	35	40
Malere	51	36	34
Bagere, slagtere, mejerister m.v.	51	40	37
Smede	49	33	42
Ingeniører	33	40	36
Pædagoger	32	31	30
Lærere	31	37	28

ANM.: Opgørelsen tager udgangspunkt i nyledige, der forud for ledighedsforløbet enten har været selvforsørgende eller modtog SU i mindst 4 sammenhængende uger, og som efterfølgende har været ledig i mindst 4 sammenhængende uger. Den beregnede andel nyledige i beskæftigelse er andelen af nyledige, som stadig er i arbejdsstyrken, og som er selvforsørgende efter 13 uger. Fagspecifik a-kasse angiver en eller flere for uddannelsen fagligt afgrænsede a-kasser. Tværfaglige a-kasser omfatter 9 af landets 30 a-kasser. Anden fagligt afgrænset a-kasse omfatter alle andre a-kasser end den eller de for uddannelsen fagspecifikke a-kasse(r) samt de tværfaglige a-kasser.

KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, specialkørsel fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

For eksempel var 74 pct. af alle nyledige sygeplejersker i 4. kvartal 2006, som var forsikret i Danske Sundhedsorganisationers A-kasse, i beskæftigelse efter 13 uger. Derimod var andelen af beskæftigede sygeplejersker kun på henholdsvis 28 pct. og 33 pct. for sygeplejersker forsikret i tværfaglige og andre fagligt afgrænsede a-kasser.

Lediges kvalifikationer kan udnyttes bedre

Den mindre andel i beskæftigelse kan skyldes, at medlemmer af en a-kasse, der ikke er fagligt målrettet vedkommendes uddannelse, i mindre grad står til rådighed for de job, som der er stor mangel på, og som vedkommende har kompetencerne til at varetage. Hvis jobcentrene og a-kasserne er mere opmærksomme på disse kvalifikationer, er der mulighed for at nedbringe ledigheden yderligere og sikre virksomhederne medarbejdere med kvalifikationer, som der er stor mangel på.

Forskellen i andel beskæftigede bør ikke være så stor

I det omfang det ikke længere er muligt for ledige sygeplejersker at stå til rådighed på dette fagområde og derfor skifter a-kasse, burde beskæftigelsesmulighederne også være gode, hvis de pågældende er indstillet på at stå til rådighed for mange typer job. Med de nuværende beskæftigelsesmuligheder burde der således ikke være forskel på andelen af ledige, der kommer i beskæftigelse.

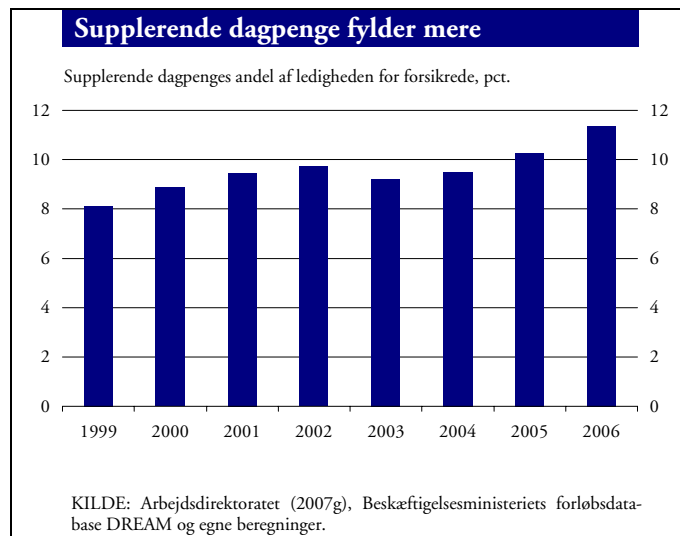
2.4 Stigning i andelen af deltidsledige

Deltidsbeskæftigede suppleres i stigende grad med dagpenge

Forsikrede ledige, som ikke arbejder på fuld tid, har mulighed for at modtage supplerende dagpenge og således få kompensation for den manglende indkomst i op til 52 uger, jf. Arbejdsdirektoratet (2007d).

125.000 personer modtog i mere eller mindre omfang dagpenge samtidig med en arbejdsindkomst i løbet af 2006, jf. Arbejdsdirektoratet (2007g). Det svarer til, at ledigheden med supplerende dagpenge i alt udgjorde 12.000 fuldtidsledige eller 11 pct. af ledigheden blandt forsikrede, jf. figur 2.16.

Figur 2.16

Deltidsledige udgør en større del af ledigheden ...

Selvom ledigheden er faldet kraftigt, er andelen af fuldtids-personer på supplerende dagpenge steget siden 1999, selvom det i perioden er det blevet væsentligt nemmere at få et fuldtidsarbejde.

... og der har været en stigning på flere af mangelområderne

I 2006 var der 33.000 personer, som modtog supplerende dagpenge i mere end 15 uger. Antallet af deltidsledige er trods en massiv mangel på arbejdskraft endda steget på flere områder og er kun faldet marginalt på andre, jf. tabel 2.7.

Tabel 2.7

Flere pædagoger og lærere er deltidsledige			
Deltidsledige	2000	2006	2006
25-64-årige	1.000 berørte		Andel af dagpen- gemodtagere, pct.
Pædagoger	1,3	2,4	13,9
Pædagogmed- hjælpere	0,2	0,3	20,6
Folkeskolelærere	0,7	1,0	10,2
Social- og sund- hedshjælpere	1,4	0,9	11,2
Social- og sund- hedsassistenter	0,2	0,2	7,0
Sundhed i øvrigt	0,9	0,8	6,3
Jern og metal	0,7	0,7	3,5
Bygge og anlæg	0,5	0,5	2,6
I alt	32,9	33,0	8,6

ANM.: Deltidsledige er ledighedsberørte, der i løbet af et år modtog supple-
rende dagpenge i mere end 15 uger. Uddannelsen "Pædagogmedhjælpere"
omfatter ledige med en pædagogisk grunduddannelse.

KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, specialkørsel
fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

**2.400 pædagoger
og 1.000 lærere
er deltidsledige**

Flere pædagoger, pædagogmedhjælpere og lærere har været deltidsledige i løbet af 2006 end i 2000. I alt udgør deltidsledige henholdsvis 14 pct. af alle ledighedsberørte forsikrede pædagoger og 21 pct. af ledige pædagogmedhjælpere. For folkeskolelærere og social- og sundhedshjælpere er andelen også større end gennemsnittet.

**7.000 deltidsle-
dige inden for
mangelområder**

Selvom omfanget af deltidsledighed er mindre på de øvrige områder, var der stadig mellem 500 og 1.000 personer inden for det øvrige sundhedsområde, jern og metal samt

bygge og anlæg, som i en stor del af året modtog supplerende dagpenge. Inden for blot syv af de største mangelområder havde 7.000 personer været deltidsledig i 2006, svarende til mere end 20 pct. af alle deltidsledige.

En del af manglen på arbejdskraft kan altså løses ved, at deltidsledige i stedet arbejder på fuld tid. Samtidig vil staten spare udgifter til supplerende dagpenge.

Heller ikke blandt ledige med videregående uddannelser har der inden for de sidste seks år været fald i antallet af modtagere af supplerende dagpenge, jf. tabel 2.8.

Tabel 2.8

Flere humanister er på supplerende dagpenge			
Deltidsledige	2000	2006	2006
25-64-årige	1.000 berørte		Andel af dagpengemodtagere
Humaniora	0,9	1,4	12,3
Kunst	0,5	0,6	22,1
Teologi	0,2	0,2	13,4
Alle deltidsledige	32,9	33,0	8,6

ANM.: Deltidsledige er ledighedsberørte, der i løbet af et år modtog supplerende dagpenge i mere end 15 uger.

KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, specialkørsel fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

Vækst i antal deltidsledige humanister

Antallet af langvarigt deltidsledige humanister er siden 2000 steget med 50 pct., og det er med 1.400 deltidsledige den største gruppe blandt personer med lange videregående uddannelser.

Derudover modtager mere end én ud af fem berørte ledige med en kunstnerisk uddannelse langvarigt supplerende dagpenge, hvilket i forhold til gennemsnittet er næsten tre gange så stor en andel.

Ligesom kunstnerisk uddannede og teologer har også historikere, arkæologer, filosoffer, sproglige korrespondenter og gymnasielærere med en humanistisk uddannelse mindre gode beskæftigelsesmuligheder, jf. Arbejdsmarkedsbalancen (2007).

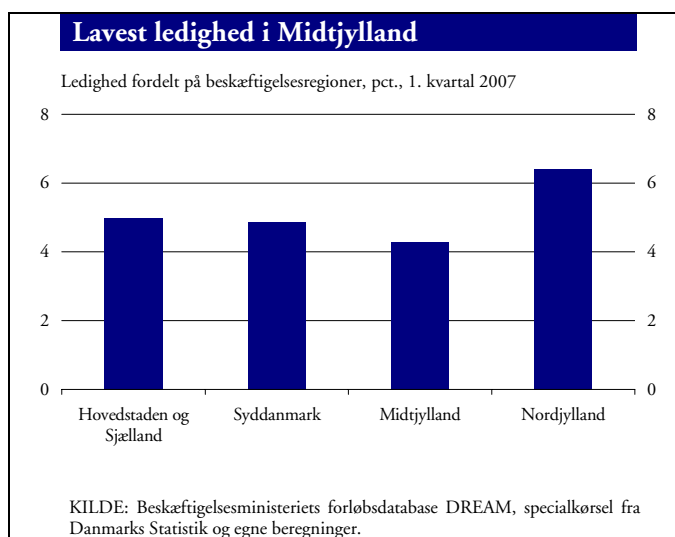
Fokus på snævert fag fastholder højt-udd. i ledighed

Brugen af supplerende dagpenge for disse grupper skyldes således, at ledige fokuserer på eget fagområde, hvor beskæftigelsesmulighederne er små. Hvis jobcentre og a-kasserne sikrer en bredere jobsøgningsaktivitet, så vil sandsynligheden for fuldtidsbeskæftigelse være høj for disse langvarigt uddannede ledige.

2.5 Mange ledige i landets udkantsområder

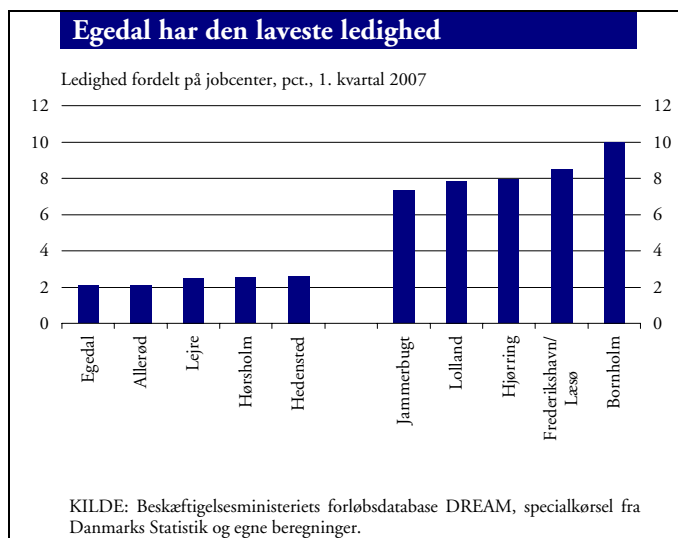
Der er stadig markant forskel på ledigheden i forskellige dele af landet. Beskæftigelsesregion Nordjylland havde i 1. kvartal 2007 den højeste ledighed på 6,4 pct. og Midtjylland den laveste på 4,3 pct., jf. figur 2.17.

Figur 2.17

Mens fire ud af de fem jobcentre med lavest ledighed ligger i Hovedstaden og Sjælland, er det især jobcentre i Nordjylland, der har den højeste ledighed, jf. figur 2.18.

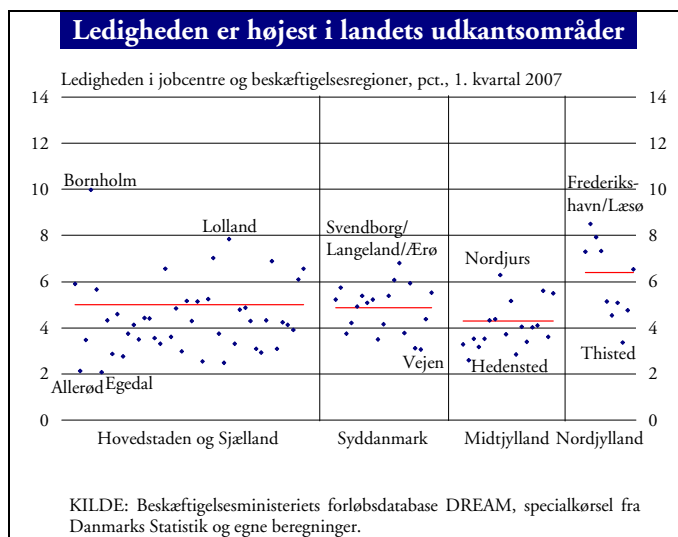
Figur 2.18

Bornholm havde den højeste ledighed på 10 pct. og Egedal og Allerød de laveste i landet på 2 pct. af arbejdsstyrken.

Der er stor forskel på ledigheden imellem jobcentrene inden for de fire beskæftigelsesregioner, jf. figur 2.19.

Figur 2.19

Jobcenter Frederikshavn/Læsø har den højeste ledighed i Nordjylland på 8,5 pct., mens ledigheden i Thisted er 3,4 pct. Bornholm og Lolland er de to jobcentre med højest ledighed i region Hovedstaden og Sjælland på henholdsvis 10 pct. og 8 pct., hvorimod ledigheden er lavest i Egedal og Allerød på 2 pct.

Lavere ledighed i udkantområder kan give 17.000 job

Hvis jobcentrene med en ledighed over gennemsnittet for beskæftigelsesregionen nåede ned på det nuværende gennemsnit, ville det betyde 17.000 færre fuldtidsledige – svarende til et fald på 12 pct.

Stor forskel på ledigheden inden for regionerne

Der er altså en stor spredning i ledigheden inden for geografisk afgrænsede områder, hvilket ikke burde være muligt med de eksisterende rådighedsregler.

Kravet om geografisk mobilitet i rådighedsreglerne indebærer, at ledige skal kunne overtage arbejde med en samlet transporttid på fire timer dagligt på områder med mangel på arbejdskraft, mens der ikke er nogen øvre grænse for mellem- og højtuddannede, såfremt der eksisterer ledige stillinger, der passer med kvalifikationerne, jf. boks 2.2.

En del af den omfattende mangel på arbejdskraft vil således blive løst, hvis kravene om geografisk mobilitet blev udnyttet.

Stor mangel og høj ledighed i Hovedstaden og Sjælland

Region Hovedstaden og Sjælland er det område i landet, hvor arbejdskraftmanglen er størst. I foråret 2007 havde den region den største andel forgæves rekrutteringer i forhold til beskæftigede, jf. kapitel 1.

63.000 ledige – svarende til næsten halvdelen af den samlede ledighed – er koncentreret i Hovedstaden og Sjælland. En stor andel af ledige på de største mangelområder bor således også i Sjællandsområdet, jf. tabel 2.9.

Tabel 2.9

Mange efterspurgte ledige bor på Sjælland		
Antal fuldtidspersoner	Hovedstaden og Sjælland	Øvrige regioner
Erhvervsfaglig uddannelse		
Elektrikere	219	239
Salgsassistenter	2.388	4.790
Smede og maskinarbejdere	1.007	1.447
Soc.- og sundhedshjælpere	266	372
Tømrere	923	1.362
Videregående uddannelse		
Ingeniører	527	493
It-medarbejdere	518	519
Pædagoger	1.689	2.680
Sygeplejersker	145	253
Revisorer	345	210

KILDE: Beskæftigelsesministeriets forløbsdatabase DREAM, specialkørsel fra Danmarks Statistik og egne beregninger.

For eksempel udgør 2.400 ledige salgsassistenter, 1.000 ledige smede og maskinarbejdere samt 1.700 ledige pædagoger en væsentlig arbejdskraftreserve i Hovedstaden og Sjælland.

Mindst halvdelen af alle ledige ingeniører, it-medarbejdere og revisorer befinder sig også i Hovedstaden og Sjælland.

2.6 Hver fjerde ledig står ikke til rådighed

Alle ledige skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Overordnet set indebærer det,

- at ledige aktivt skal søge arbejde
- at ledige skal være villige til at overtage arbejde
- at ledige skal være i stand til at overtage arbejde

Rådighedskravene er mere detaljeret udmøntet i regelsættet, jf. boks 2.2.

Boks 2.2

Rådighedsreglerne i hovedtræk

Ledige skal være registreret hos jobcenteret for at få ydelse.

Ledige skal kunne overtage arbejde ved arbejdstids begyndelse dagen efter, at arbejdet er formidlet.

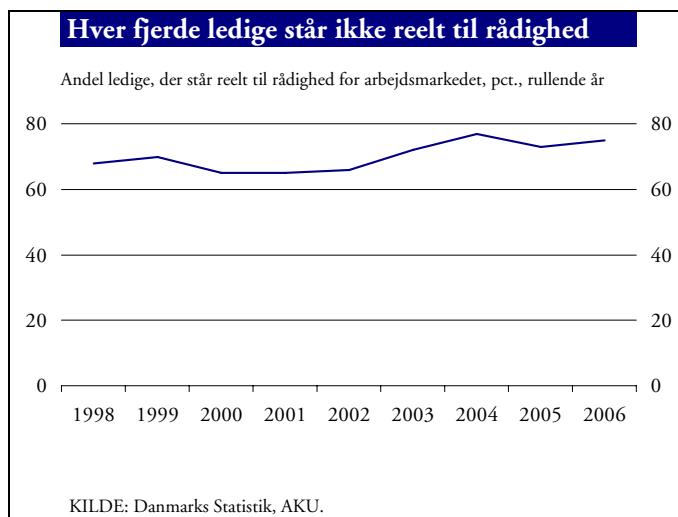
Ledige skal kunne overtage alt arbejde, som pågældende kan varetage.

I de første 3 måneders ledighed skal ledige kunne overtage arbejde med en samlet transporttid på op til 3 timer med offentlige transportmidler. Derefter kan transporttiden overstige 3 timer. På områder med mangel på arbejdskraft er kravet om daglig transporttid 4 timer. Mellem- eller højtuddannede skal kunne overtage arbejde uanset daglig transporttid, hvis det er nødvendigt for at få ledige stillinger besat med kvalificeret arbejdskraft.

Hver fjerde ledige står ikke til rådighed

Selvom alle ledige skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, så gør hver fjerde registrerede ledige det reelt ikke, jf. figur 2.20.

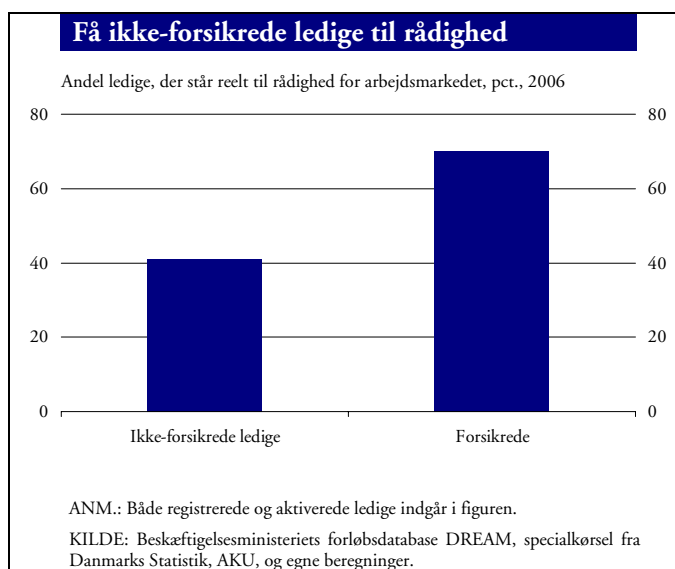
Figur 2.20

Andelen af ledige, der reelt ikke står til rådighed, er uafhængig af konjunkturerne på arbejdsmarkedet. Det har altså ingen betydning for lysten til arbejde, hvor gode beskæftigelsesudsigterne er.

Dagpengemodtagere står i højere grad til rådighed for arbejdsmarkedet end ledige kontanthjælpsmodtagere. Ca. 70 pct. af dagpengemodtagere står reelt til rådighed, mens det kun drejer sig om ca. 40 pct. af ledige kontanthjælpsmodtagere, jf. figur 2.21.

Figur 2.21

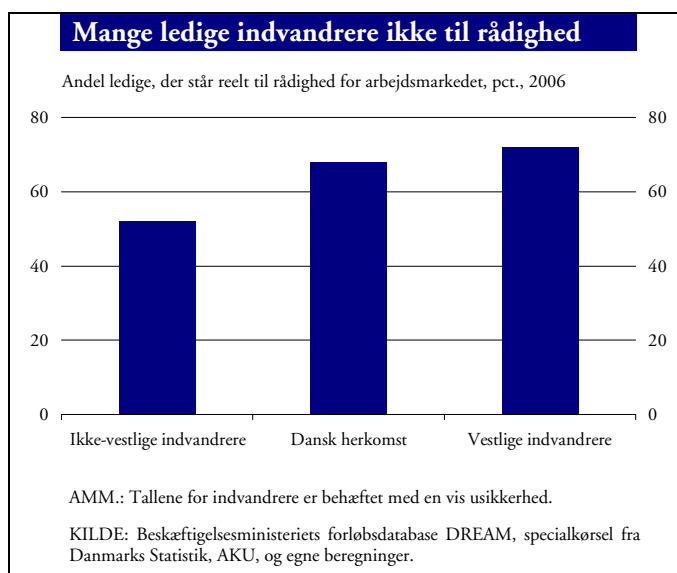
50.000 stod ikke til rådighed i 2006

Det svarer til, at 50.000 ledige ikke stod til rådighed for arbejdsmarkedet i 2006. Stod disse ledige reelt til rådighed, ville det i væsentligt omfang kunne bidrage til at løse manglen på medarbejdere på virksomhederne

Halvdelen af ledige indvandrere står ikke til rådighed

Mange ledige indvandrere står ikke reelt til rådighed for arbejdsmarkedet. Næsten 50 pct. af ikke-vestlige indvandrere, der er ledige, svarer således ikke ja til, at de vil have et arbejde, at de har søgt arbejde inden for de sidste 4 uger, og at de er i stand til at overtage arbejde inden for de kommende to uger, jf. figur 2.22.

Figur 2.22

Vestlige indvandrere står hyppigere reelt til rådighed for arbejdsmarkedet end ledige med dansk herkomst.

Stramning af reglerne har ikke virket

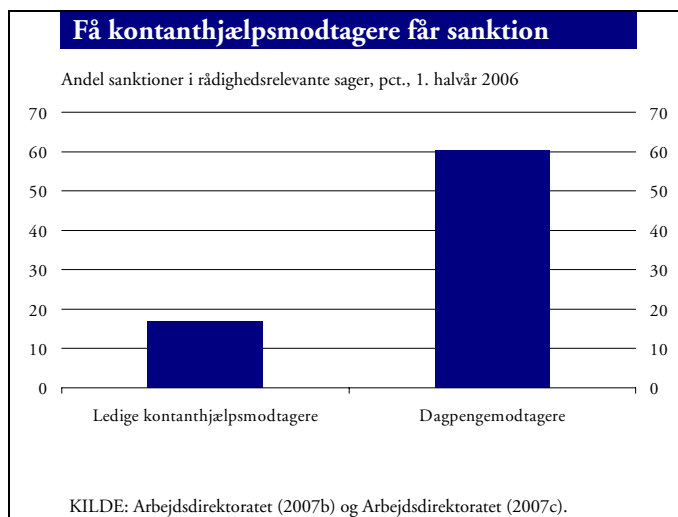
Strengere regler virker ikke for kontanthjælpsmodtagere ...

I løbet af de sidste fem år er der sket en række stramninger af rådighedsreglerne for ledige kontanthjælpsmodtagere. Disse stramninger har ikke øget den reelle rådighed blandt ledige kontanthjælpsmodtagere nævneværdigt. Forskellen mellem dagpengemodtageres og ledige kontanthjælpsmodtageres reelle rådighed er således næsten uændret i 2007 sammenlignet med 1998, jf. DA (2005).

... og hænger sammen med de manglende sanktioner

De mere klare rådighedsregler har ikke haft nogen nævneværdig effekt, fordi det sjældent har økonomiske konsekvenser for ledige kontanthjælpsmodtagere ikke at stå til rådighed. 17 pct. af ledige kontanthjælpsmodtagere får en økonomisk sanktion, når der bliver rejst spørgsmålstegn ved rådigheden, mens det for dagpengemodtagere er 60 pct., jf. figur 2.23.

Figur 2.23

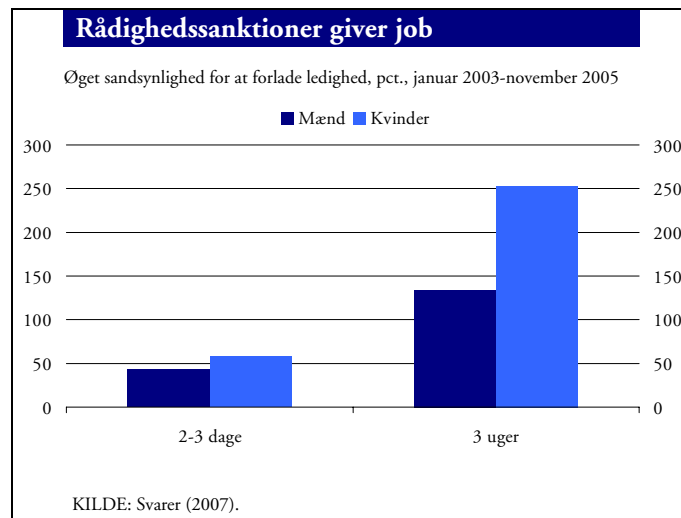

Fraværet af en konsekvent brug af sanktioner har betydning for ledighedsperiodens længde.

Sanktioner øger sandsynligheden for job

Sandsynligheden for at finde et job stiger markant når forsikrede ledige bliver pålagt en sanktion. Jo hårdere sanktionen er, jo større bliver effekten på lediges chancer for at komme i beskæftigelse. Sanktioner af 2-3 dages varighed øger afgang fra ledighed med 43 pct. for mænd og 58 pct. for kvinder, mens sanktioner af 3 ugers varighed øger afgang fra ledighed med 134 pct. for mænd og 253 pct. for kvinder, jf. figur 2.24.

Figur 2.24

Effekten lever ikke så længe

Der er størst effekt måneden efter, at sanktionen er givet, hvor sandsynligheden for at forlade ledighed er 2 gange højere for mænd og 3½ gange højere for kvinder. I de efterfølgende måneder falder sandsynligheden for beskæftigelse, men er stadig positiv, og efter 3 måneder er effekten af sanktionen nul. En af årsagerne til, at sanktionen kun har effekt i en kort periode, kan være, at korte sanktioner udgør størstedelen af sanktionerne, og at de er relativt milde.

Bare udsigten til sanktion har effekt

Det er ikke kun selve sanktionen, der øger sandsynligheden for at komme i job, også risikoen for at få en sanktion øger chancen for et job, jf. Svarer (2007).

De få økonomiske sanktioner i kommunerne skyldes blandt andet, at mange kommuners sagsbehandling i rådighedssager er mangelfuld og fejlbehæftet. I gennemsnit er mere end 50 pct. af kommunernes afgørelser i forbindelse med rådighedssager forkerte eller mangelfulde, jf. tabel 2.10.

Tabel 2.10

Mange kommunale fejl i rådighedssager	
2005	Pct.
Forkert visitation	21,7
Ingen oplysninger i sagen	17,8
Forkert rådighedsafgørelse	13,9
Korrekt rådighedsafgørelse	46,6
I alt	100,0

KILDE: Arbejdsdirektoratet (2007a).

Bag gennemsnittet på godt 50 pct. fejl gemmer der sig meget store kommunale variationer. F. eks. har Vamdrup kommune slet ikke haft nogen fejl i 17 sager, mens alle 10 afgørelser i Rødby kommune er forkerte eller uden dokumentation.

De store kommunale variationer gælder også større kommuner. Vejle kommune har begået fejl i 8 pct. af 47 sager, mens Horsens har fejl i 82 pct. ud af 72 sager.

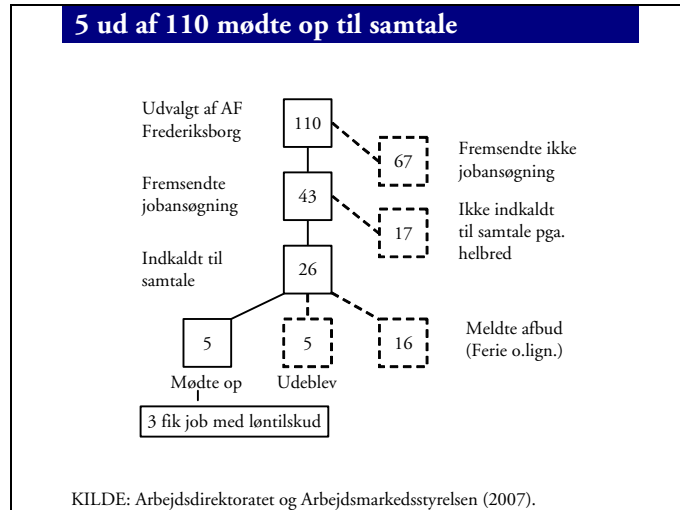
Konsekvenserne af uklare regler og fejlbehæftet administration er, at mange ledige stillinger ikke bliver besat. Virksomhederne taber dermed produktion, og samfundet mister velstand.

Case: Post Danmark-sagen

Post Danmark rettede i foråret 2006 henvendelse til Arbejdsformidlingen i Frederiksborg Amt for at få bistand til at besætte ledige stillinger. AF udsøgte i alt 110 ledige stillingerne, som blev bedt om at sende en ansøgning til Post Danmark. I indkaldelsen blev der gjort opmærksom på, at der ville ske en indberetning til a-kassen/kommunen, hvis de pågældende ikke sendte en ansøgning, og at det dermed kunne få konsekvenser for ret til dagpenge/kontanthjælp.

Af de 110 ledige, der blev bedt om at sende en ansøgning, var der 67, som aldrig sendte en ansøgning. Blandt de 43, som søgte jobbene, var der 17 ledige, der i ansøgningen anførte helbredsmæssige problemer. Derfor indkaldte Post Danmark 26 ledige til et informationsmøde, men 16 af disse meldte afbud. Yderligere fem udeblev fra mødet. Af de fem fremmødte blev tre ansat med løntilskud, jf. figur 2.25.

Figur 2.25

110 ledige, der blev pålagt at søge job som postbud, gav altså ikke anledning til, at nogen blev ansat ordinært, men kun tre personer med løntilskud.

Ud af de 105, der ikke mødte op til informationsmødet med Post Danmark, fik 12 en karantæne eller blev udelukket fra dagpenge i en periode. For 93 havde det ikke økonomiske konsekvenser at udeblive fra informationsmødet med Post Danmark. Forklaringen herpå skal primært findes i rådighedsreglerne og forvaltningen heraf.

En af årsagerne til, at 93 personer kunne undlade at deltage i en samtale med Post Danmark, uden det havde dagpen- gemæssige konsekvenser, er, at AF har begået en række fejl eller ikke har haft den nødvendige viden om de ledige for at kunne betjene virksomhederne på en kvalificeret måde, jf. tabel 2.11.

Tabel 2.11

Fejl eller manglende viden i AF	
Sygdom allerede meddelt AF	3
Havde meldt ferie til AF	6
Henvisningsbrevet er ikke kommet frem eller kommet for sent. AF sendte brevene fredag den 9. juni 2006. Ansøgningen skulle sendes mandag den 12. juni 2006.	5
AF har begået egentlige proceduremæssige fejl	14
Modtog ikke offentlig ydelse	7
I alt	35
KILDE: Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen (2007).	

AF pålagde altså i væsentligt omfang ledige, som ikke stod til rådighed for arbejdsmarkedet, at søge jobbene hos Post Danmark.

Ud over fejlene i AF, så er uklare rådighedsregler primært årsagen til, at Post Danmark ikke kunne rekruttere postbu- de med bistand fra AF, jf. tabel 2.12.

Tabel 2.12

Uklare rådighedsregler	
Hævder at have sendt en ansøgning	9
Hævder at have helbredsproblemer	12
Oplyser at have et børnepasningsproblem	5
Gravid	2
Kan ikke cykle	2
Søger ikke skriftligt som pålagt	1
Havde allerede indgået aftale med en anden virksomhed om at påbegynde arbejde der	5
Fravalgt af Post Danmark i øvrigt	7
I alt	43

ANM.: Ud over de 78 sager omtalt i tabel 2.11 og tabel 2.12, så har 8 allerede overtaget arbejde, 3 meldt afbud med gyldig grund og i 4 tilfælde har Post Danmark begået en fejl.

KILDE: Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen (2007).

Uklare rådighedsregler indebærer, at mange formidlinger ikke lykkes, eller at ledige kan undslå sig økonomiske sanktioner ved manglende rådighed. F.eks. har ni ledige oplyst, at de har sendt en ansøgning, men Post Danmark har ikke modtaget den. Ledige skal ikke kunne bevise at have afsendt en ansøgning, hvilket giver åbne muligheder for at undlade at sende en ansøgning og dermed undslå sig fra at skulle tage jobbet.

Tilsvarende uklarheder gælder manglende dokumentation for børnepasningsproblemer, helbredsproblemer og en aftale om at overtage andet arbejde.